เฉลิมฉลอง ๘๔ พรรษา ๒๕๕๔

'ภาพยนตร์ที่ถ่ายทำตลอดชีวิต' จากเรื่องจริง เป็นเรื่องแต่ง

ภาพ : วิศิษฐ์ แถมเงิน

บันทึกท้ายบรรทัด
▶ มัทรียา

ชื่อของ **"จักรพันธุ์ กังวาฬ"** อาจจะไม่เป็นที่รู้จักมากนักในวงวรรณกรรม ทว่าในเส้นทางสารคดี ต้องยกให้เขาเป็นนักเขียนสารคดีมือฉมังเลยล่ะ กับประสบการณ์ยาวนานถึง 14 ปี มีผลงานออกมามากมาย แต่สำหรับงานวรรณกรรม มีออกมาแค่รวมเรื่องสั้น 2 เล่มเท่านั้น คือ "นักเดินทางสู่ห้องเก็บของใต้บันได" ปี 2548 และ "ภาพยนตร์ที่ถ่ายทำตลอดชีวิต" ปี 2554 ซึ่งทั้งสองเล่มต่างเข้าชิงดำรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

เรียกว่า นานๆ ปล่อยของออกมาทีก็เข้าตากรรมการ...

ผลงานเขียนทั้งสองเล่มมีจุดเริ่มต้นไม่ต่างกัน นั่นคือ จากประสบการณ์ในการทำงานสารคดี ได้พบ ได้เห็น ความจริง มีเรื่องราวหลายหลากที่น่าสนใจสะกิดใจ (ต่อ) จนถูกนำมาสู่กระบวนการเขียนวรรณกรรมที่แปรเปลี่ยนความจริงเป็นความลวง ตีแผ่ความจริงที่ซับซ้อนผสมผสานกับจินตนาการซึ่งอยู่นอกเหนือข้อเท็จจริงความสมเหตุสมผล

"มีหลายเรื่องที่เราพบเห็น บางเรื่องก็นำมาเขียนสารคดีไม่ได้ ก็เอามาเขียนเรื่องสั้น หรือบางเรื่องที่เราเขียนสารคดี เรานำเสนอโดยยึดหลักความจริง แต่พอนำเรื่องนั้นมาใส่ในเรื่องสั้น เราเล่นได้เยอะกว่า แต่ก็มีธีมที่เราอยากจะสื่อ ไม่ใช่เรื่องเหลวไหลเลื่อนลอย" จักรพันธุ์ กล่าว

จักรพันธุ์ จบภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขาตกแต่งภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง แต่เลือกอาชีพตามความชอบและความถนัดของตัวเอง นั่นคือ ถ่ายภาพและการเดินทาง การทำงานเขียนสารคดีจึงเป็นความลงตัวที่สุดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนการเริ่มต้นเขียนเรื่องสั้นเรื่องแรกเมื่อปี 2543 ผ่านมาเกือบมา 5 ปี จึงมีผลงานรวมเรื่องสั้นเล่มแรกออกมา ซึ่งกินระยะห่างจากเล่มที่ 2

อีก 6 ปี

"เขียนเล่มแรกก็เอาประสบการณ์ทั้งหมดมาใส่เรื่องก็จะกว้างกว่า พอเล่มนี้เอาประสบการณ์ที่เราทำงานสารคดีมาใช้มากกว่า การเขียนก็ซับซ้อนขึ้น เล่มแรกสดกว่า เล่มนี้จะหมกมุ่นกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง มันเรียวลง อย่างเรื่องส่วนใหญ่ก็เอาความเป็นสื่อมวลชน พยายามบอกว่าความจริงมันซับซ้อน มีระดับ มีมิติมากขึ้น ก็พูดเรื่องความจริงผ่านประสบการณ์ที่เราทำงานเป็นสื่อมวลชน แต่จะใช้ความจริงกับจินตนาการผสมกัน เพราะพอเป็นเรื่องสั้นเราก็เพิ่มประเด็นเพิ่มเรื่องราวเข้าไปได้"

ทั้ง 8 เรื่องสั้นในภาพยนตร์ที่ถ่ายทำตลอดชีวิต แต่ละเรื่องต่างมีประเด็นของตัวเอง แต่พอมาอยู่รวมกัน จักพันธุ์ บอกว่า

"เป็นการพูดถึงสังคมที่รู้ความจริงผ่านสื่อจากประสบการณ์การทำงานของเรา แต่ชีวิตจริงอาจจะมายากว่า ความจริงก็มีความซับซ้อนอยู่ ผมคิดว่างานวรรณกรรมเหมือนการพูดคุยกันระหว่างตัวหนังสือกับผู้อ่าน คนอ่านจะตีความวรรณกรรมได้ต่างกัน ตามภูมิหลัง ทัศนคติ ว่าจะเลือกเชื่อไม่เชื่ออะไร"

ด้วยวิธีการเล่าเรื่องที่ยอกย้อน เล่นกับ "เรื่องจริง" ที่ผู้เขียนมีเป็นคลังข้อมูลจากงานสารคดี คลี่คลายไปเป็น "เรื่องแต่ง" ที่เล่าเรื่องซ้อนเรื่องเล่า ทำให้ทั้ง 8 เรื่องสั้นในภาพยนตร์ที่ถ่ายทำตลอดชีวิต ของ จักรพันธุ์ กังวาฬ ไม่ต่างไปจากภาพที่เราเห็นจริงโลดแล่นอยู่ในสังคม และภาพมายาที่เราเห็นจริงในจอภาพยนตร์ ■

จักรพันธุ์